

VA-rapport 2006:9

Allmänheten om Carl von Linné 2006

LINNÉ2007

vetenskap & allmänhet

Förord

Intresse och engagemang för kunskap och vetenskap är den nödvändiga basen för det snabbt framväxande kunskapssamhället. Men ny kunskap blir inte aktiv utan fotfäste i människors tankar, idéer, känslor och handlingar. Den ideella föreningen Vetenskap & Allmänhet, VA, arbetar för att öka engagemanget för kunskap och strävar efter att åstadkomma samtal som utgår från frågor som engagerar människor på deras egna arenor. För att utröna vad samtalens presumtiva deltagare tycker genomför VA studier av hur allmänheten och olika samhällsgrupper ser på kunskap och kunskapsrelaterade frågor.

Carl von Linné fyller 300 år under 2007. Det uppmärksammas stort i Sverige och över hela världen. Det nationella jubileet Linné2007 har två överordnade mål: att bredda och nyansera bilden av Carl von Linné och att inspirera ungdomar till ett ökat intresse för naturvetenskap.

VA har fem år i rad uppdragit åt Synovate Temo att genomföra en opinionsundersökning om allmänhetens syn på vetenskap och forskare. I samband med årets upplaga, Allmänhetens syn på Vetenskap 2006 (VA-rapport 2006:6), har i samråd med och med ekonomiskt stöd av Linné 2007 ett antal frågor om Carl von Linné och hans betydelse ställts. Undersökningen genomfördes genom drygt tusen telefonintervjuer med ett riksrepresentativt urval av den svenska befolkningen som är 16 år och äldre. Dessutom gjordes ett utökad urval av ungdomar mellan 16 och 29 år. Intervjuerna genomfördes av Synovate Temo, under ledning av fil dr Arne Modig, den 27 september – den 26 oktober 2006. VAs utvecklingschef Karin Hermansson har ansvarat för studien. Resultatet presenteras i denna skrift, VA-rapport 2006:9 **Allmänheten om Carl von Linné 2006**.

Vår förhoppning är att dessa intresseväckande resultat ska ge vägledning och idéer till många insatser för att stärka engagemanget för kunskap och bredda bilden av Carl von Linné. Rapporten får gärna citeras med angivande av VA som källa. Denna och övriga studier kan också hämtas från www.v-a.se.

Vetenskap & Allmänhet i december 2006

Camilla Modéer
Generalsekreterare

ISSN: 1653-6843
ISBN 13: 978-91-85585-32-8 (tryckt)
ISBN 10: 91-85585-32-7 (tryckt)
urn:nbn:se:vetenskapochallmanhet-2006-9 (pdf)

Utgivare: Vetenskap & Allmänhet, VA
Box 5073, 102 42 Stockholm
Telefon: 08-791 29 00
Fax: 08-611 56 23
E-post: info@v-a.se
Webbplats: www.v-a.se

Innehåll

1. Sammanfattning	7
2. Inledning	8
3. Kunnighet om Carl von Linné	9
4. Carl von Linnés betydelse	13
5. Synen på naturvetenskaplig forskning	15
6. Skolans roll	18
7. Att själv bli forskare	20
8. Slutsatser – Vilka är utmaningarna för Linné 2007?	22
Bilaga 1 – de svarande	23
Bilaga 2 – frågorna	23

1. Sammanfattning

År 2007 är det 300 år sedan Carl von Linné föddes, och det firas med ett stort jubileumsprogram runtom i hela Sverige. I samband med jubileet genomförs en attitydundersökning bland allmänheten om Carl von Linné. Ungdomar är särskilt i fokus under jubileet. Ett utökat urval av unga har därför gjorts för att möjliggöra en grundligare analys av denna grupp. Undersökningen omfattar dels rena kunskapsfrågor om Linné, och dels några attitydfrågor. Avsikten är att följa upp jubileet med en liknande undersökning, för att om möjligt mäta en effekt på kunskaper och attityder.

Fyra av tio svenskar placerar Linné i rätt århundrade. De med högre utbildning vet oftare hur många år sedan det var han föddes, och andelen rätta svar ökar med ålder. Få anser sig vara kunniga om Carl von Linné och hans arbete. Mindre än nio procent rankar sin kunnskap som fyra eller fem på en skala mellan ett och fem, där fem är mycket kunnig och ett betyder helt okunnig. Andelen som anser sig helt okunniga minskar med stigande ålder. Av de unga anser sig en tredjedel helt okunniga, jämfört med bara 16 procent av dem över 60 år. Nästan alla av dem som anser sig kunna något om Linné vet att han var verksam inom botanik; betydligt färre att han även arbetade med medicin och zoologi.

Medvetenheten om Linnés betydelse är stor. De allra flesta anser att Linné haft mycket stor betydelse för kunskapsutveckling, forskning och vetenskap i världen. En klar majoritet, drygt tre fjärdedelar, tycker också att Linné haft mycket stor betydelse för vanliga svenskers syn på naturen. Speciellt gäller detta de äldre (60 år och däröver), där fler än åtta av tio instämmer helt eller till stor del.

Åtta av tio anser att det är viktigt att Sverige ligger långt framme när det gäller naturvetenskaplig forskning. De unga tycker dock inte att det är lika viktigt som de äldre, särskilt inte ungdomar i glesbygd. De med hög utbildning anser det vara viktigare än de med gymnasieutbildning eller enbart grundskola, och denna skillnad är särskilt framträdande bland ungdomar.

Fyra av tio anser inte att den svenska skolan stimulerar till forskning och vetenskap. Mest negativa är ungdomar mellan 20 och 29 år, dvs. de som nyligen lämnat skolan. Människor med högre utbildning är dock mer positiva än andra till skolans insatser. Bara en av sju ungdomar mellan 16 och 29 år skulle själva vilja bli forskare inom naturvetenskap. Det är mindre vanligt att vilja bli forskare bland glesbygdungdomar än bland unga storstadsbor.

Sammantaget kan två stora utmaningar för Linnéjubileet urskiljas: Att öka kunskaperna om Linné och hans gärning samt att stötta skolan i att bättre stimulera elevernas nyfikenhet och lust att söka mer kunskap.

2. Inledning

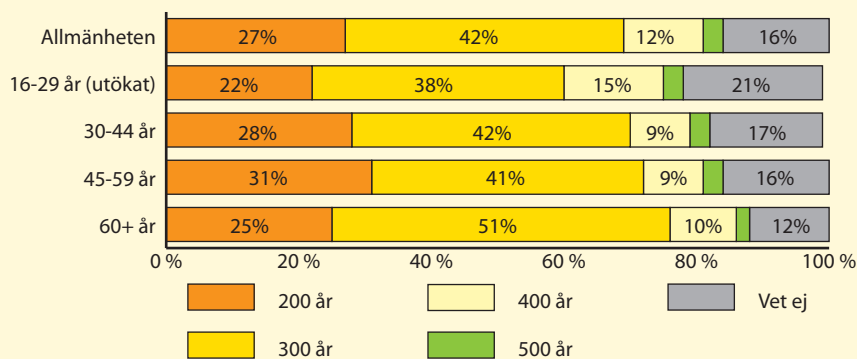
År 2007 är det 300 år sedan Carl von Linné föddes. Som en del i jubileets program görs en opinionsundersökning av allmänhetens kunskaper om och syn på Linné och hans betydelse. Ungdomars attityder och kunskaper analyseras särskilt genom ett utökat urval av unga mellan 16 och 29 år. Avsikten är att följa upp denna undersökning vid Linnéjubileets slut i december 2007.

Undersökningen gjordes med hjälp av Synovate Temo i samband med Vetenskap & Allmänhets årliga allmänhetsundersökning (se VA-rapport 2006:6). Mellan den 27 september och den 1 oktober 2006 genomfördes 1 003 telefonintervjuer med ett riksrepresentativt urval av allmänheten, 16 år och äldre. Dessutom gjordes, mellan den 27 september och den 26 oktober, ytterligare 483 telefonintervjuer i åldersgruppen 16–29 år. Totalt intervjuades 715 personer i denna åldersgrupp, vilket möjliggör en grundligare analys av skillnader mellan olika grupper av unga.

Resultaten som presenteras i denna rapport baseras, när siffror för "Allmänheten" anges, på det riksrepresentativa urvalet av svenskar, dvs. 1 003 personer. När siffror för ungdomar presenteras separat, baseras dessa på det utökade urvalet, dvs. 715 personer. I bilagorna 1 och 2 återfinns mer detaljer om de svarande respektive frågorna.

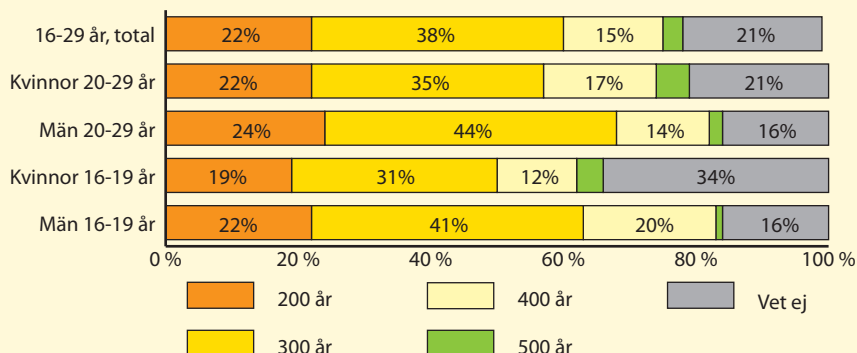
3. Kunnighet om Carl von Linné

Fyra av tio svarar korrekt att det är 300 år sedan Linné föddes. Andelen riktiga svar ökar med stigande ålder och med högre utbildning. Bland de unga (16–29 år) svarar endast en tredjedel rätt, medan drygt hälften av dem som är 60 år och däröver placerar Linné i rätt århundrade. Bland de högt utbildade gör också över hälften det (54 procent), jämfört med 36 procent av dem med enbart grundskola.

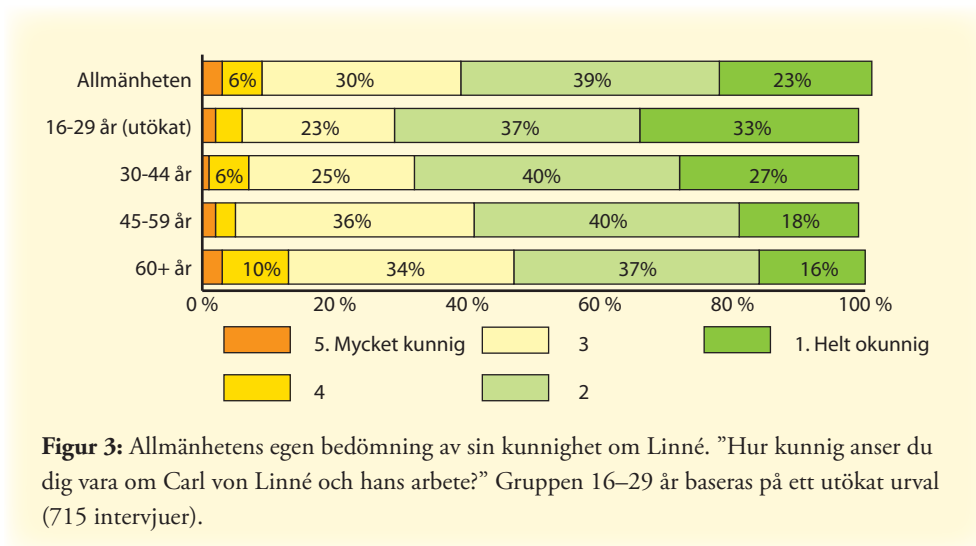
Figur 1: Allmänhetens kunskap om Linnéjubileet. ”Nästa år firas att det är ett jämnt antal hundra år sedan Carl von Linné föddes. Vet du hur många?” Gruppen 16–29 år baseras på ett utökad urval (715 intervjuer).

Bland de allra yngsta (16–19 år) är andelen osäkra – dvs. de som svarar ”vet ej” – hög, speciellt bland de unga kvinnorna. En tredjedel av dem svarar att de inte vet, jämfört med 16 procent av männen i samma åldersgrupp. Fyra av tio män 16–19 år placerar Linné i 1700-talet, jämfört med tre av tio kvinnor. De svarande mellan 20 och 29 år anger något oftare rätt århundrade, och i den här åldersgruppen är kvinnorna väsentligt mindre osäkra – en femtedel av dessa svarar vet ej.

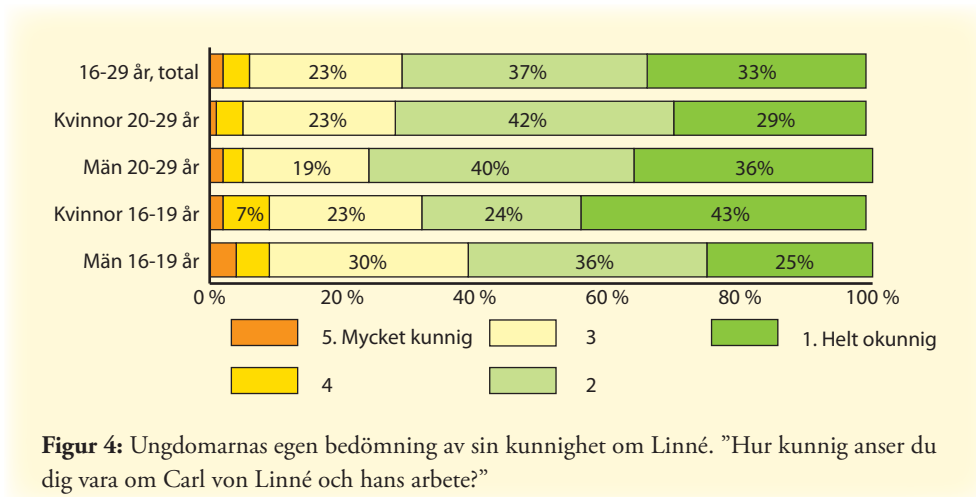

Figur 2: Ungdomars kunskap om Linnéjubileet. ”Nästa år firas att det är ett jämnt antal hundra år sedan Carl von Linné föddes. Vet du hur många?”

Nästa fråga användes för att få en uppfattning om människors uppfattning om sin egen kunskap. De svarande ombads gradera sin kunskap om Linné och hans arbete på en skala mellan 1 och 5, där 1 betyder helt okunnig och 5 betyder mycket kunnig. Mycket få – enstaka procent – anser sig vara mycket kunniga om Linné.

Nästan en fjärdedel av allmänheten, och fler än fyra av tio unga (16 till 19 år) kvinnor, tycker att de är helt okunniga. De lika unga männen är mer självsäkra. En fjärdedel av dem anser sig helt okunniga. Knappt en av tio bland de yngsta – både män och kvinnor – ger sig själva en fyra eller femma på skalan, vilket är nästan dubbelt så många som andelen av dem mellan 20 och 29 som anger sig vara lika kunniga!

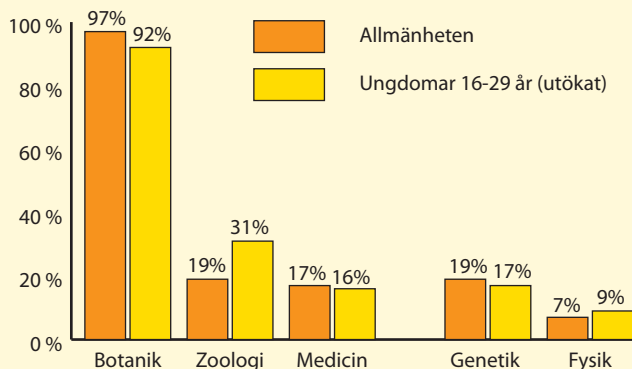

Av dem som bedömer sig vara ganska eller mycket kunniga om Linné (svarar 3, 4 eller 5) är det ungefär hälften som också svarat rätt på frågan om hur många år det var sedan Linné föddes (se ovan). Av dem som bedömde sig helt okunniga (svarar 1) prickar en fjärdedel i rätt århundrade, medan en tredjedel svarar ”vet ej”.

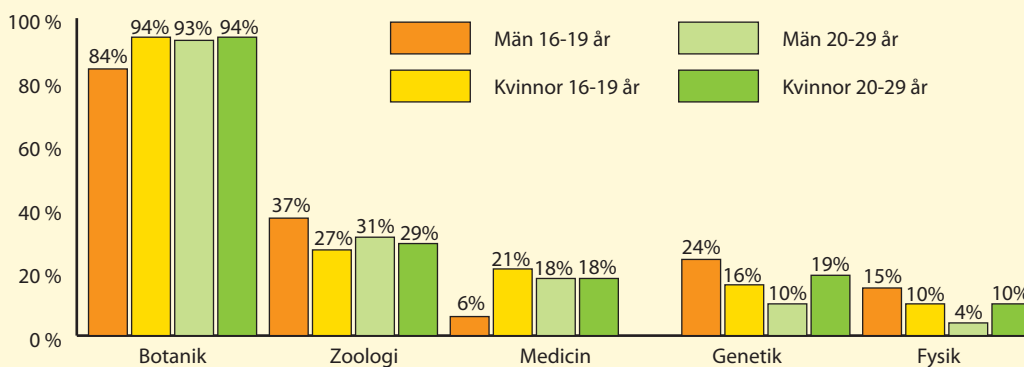
Följande tre frågor, om Linnés ämnesområden samt om hans betydelse, ställdes inte till dem som bedömde sig själva vara helt okunniga (dvs. svarar 1 på föregående fråga).

Inom vilka områden verkade Carl von Linné? Botanik är det ämne som mest förknippas med Linné. Nästan alla, se figur 5, gör den kopplingen. Det är mer okänt att Linné var verksam inom medicin och zoologi. Dock är det drygt en av tre unga (16–29 år) som prickar in zoologi, jämfört med allmänhetssnittet på knappt en av fem. Det är främst de unga männen mellan 16 och 19 som känner till att Linné var verksam inom zoologi. Hela 37 procent av dem svarar rätt här. Bland de äldsta (60+ år) är det bara drygt en av tio.

Medicin var ett annat av Linnés verksamhetsområden, men det känner bara 17 procent av allmänheten till, och ungefär lika stor andel av de unga. Här är det de yngsta männen mellan 16 och 19, som ju var bäst på att pricka in zoologin, som drar ner snittet för ungdomarna. Bara sex procent av dem svarar medicin. En femtedel av de unga kvinnorna vet däremot att Linné var verksam inom medicin, och ligger därmed på samma snitt som de äldre åldersgrupperna.

Figur 5: Allmänhetens kunnsighet om Linnés verksamhet. ”Kan du säga inom vilket eller vilka av följande områden som Carl von Linné verkade?” Gruppen 16–29 år baseras på ett utöka urval (715 intervjuer).

Figur 6: Ungdomars kunnsighet om Linnés verksamhet. ”Kan du säga inom vilket eller vilka av följande områden som Carl von Linné verkade?”

Två av ämnena i frågan var sådana som Linné inte verkade inom, nämligen genetik och fysik. Ganska få, färre än en av tio, tror att fysik var ett av de ämnen som Linné arbetade med. Däremot är det ganska många, nästan en femtedel av hela allmänheten, som tror att genetik var ett av hans ämnen. De yngsta männen (16–19 år) är de som oftast har den uppfattningen, nästan en fjärdedel, medan de äldsta (60+) ligger på 16 procent.

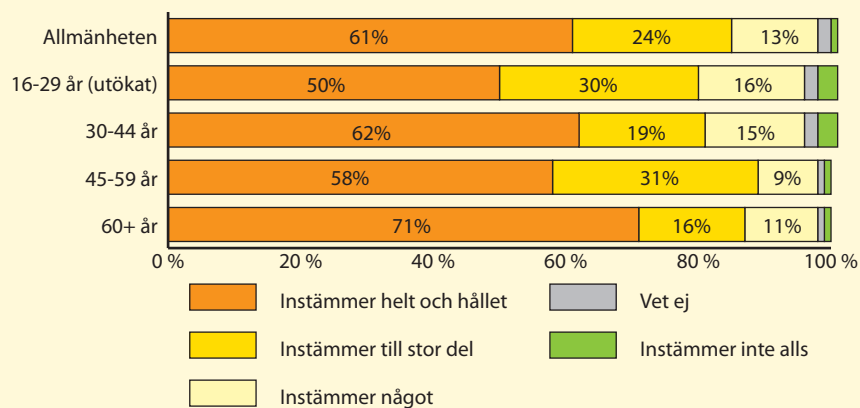
Högutbildade svarar, kanske något oväntat, i högre utsträckning än andra att Linné verkade inom genetik. En fjärdedel av dem med högre utbildning tror att det var så. Likaledes svarar en fjärdedel av dem som ansåg sig vara kunniga eller ganska kunniga (3 till 5 på skalan) att Linné arbetade med genetik. Förmodligen blandar många samman det område som kallas genetik, vilket grundlades först på 1800-talet¹, med Linnés sexualsystem för växter.

¹ Den klassiska genetikens bygger på Gregor Mendels (1822–1884) experiment, och fanns alltså inte som vetenskap på Linnés tid.

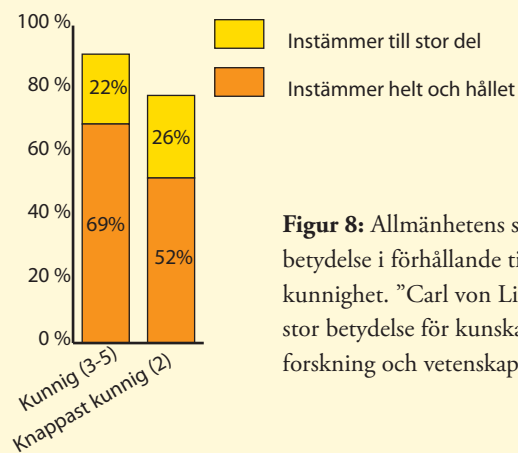
4. Carl von Linnés betydelse

Vilken betydelse har Linné haft för vetenskapens utveckling och för den syn vi har på naturen i dag? Vi lät dem som bedömde sig ha någon kunnighet (dvs. svarade 2–5 på kunnighetsfrågan) ta ställning till två påståenden.

Över åtta av tio instämmer helt eller till stor del i att Carl von Linné haft mycket stor betydelse för kunskapsutveckling, forskning och vetenskap i världen. Skillnaderna är små mellan olika grupper, även om de över 45 år är något mer benägna att instämma i påståendet, se figur 7. De som bedömt sig själva som kunnigare (svaret 3–5 på skalan), instämmer i högre grad än de som rankat sin egen kunnighet som en tvåa på skalan.

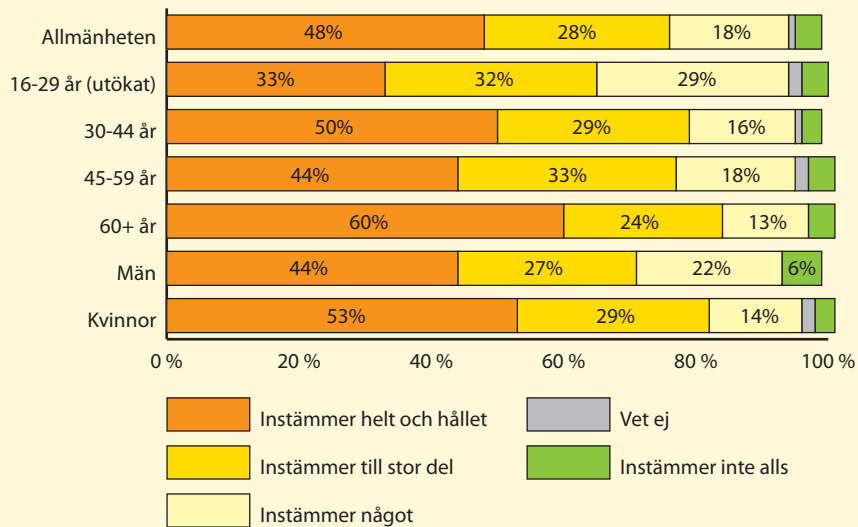

Figur 7: Allmänhetens syn på Linnés betydelse. Endast de som bedömt sin egen kunnighet (se figur 3) som 2–5 ombads svara. ”Carl von Linné har haft mycket stor betydelse för kunskapsutveckling, forskning och vetenskap i världen.”

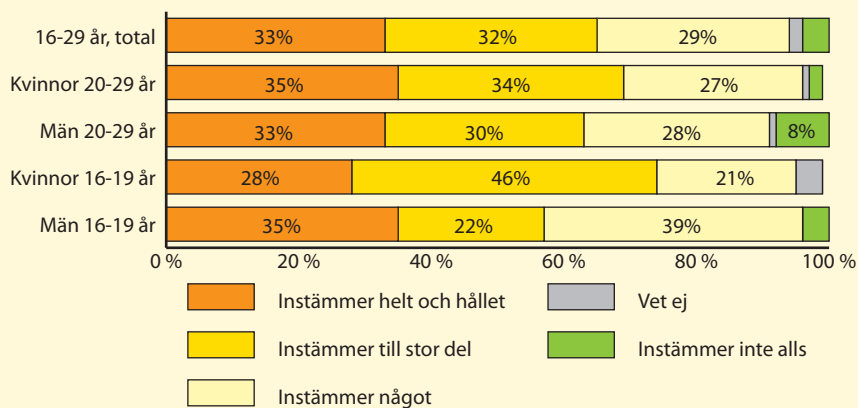

Figur 8: Allmänhetens syn på Linnés betydelse i förhållande till egenbedömd kunnighet. ”Carl von Linné har haft mycket stor betydelse för kunskapsutveckling, forskning och vetenskap i världen.”

Tre av fyra instämmer helt eller till stor del i att Linné haft mycket stor betydelse för vanliga svenskars syn på naturen. Även här är skillnaderna mellan grupper ganska små, men män – speciellt de unga – är något mindre benägna att instämma. Av de yngsta männen (16–19 år) är det färre än sex av tio som instämmer helt eller till stor del. Här är skillnaderna mellan de som anser sig kunniga och de som anser sig okunniga mycket små.

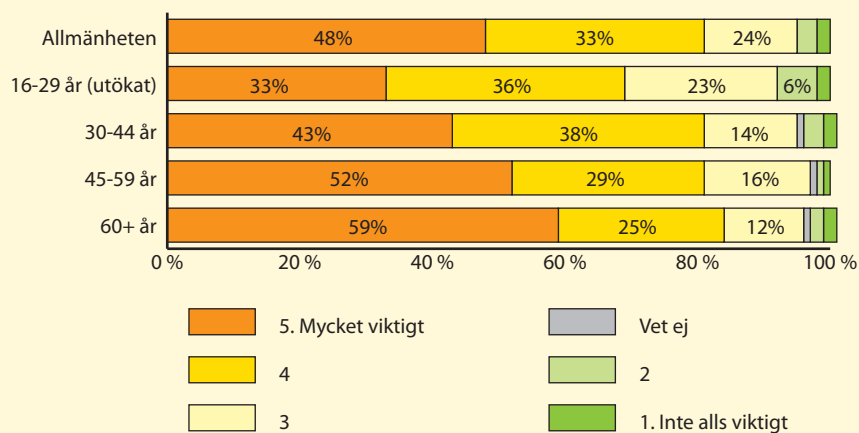
Figur 9: Allmänhetens syn på Linnés betydelse. Endast de som bedömt sin egen kunnsighet (se figur 3) som 2–5 ombads svara. ”Carl von Linné har haft mycket stor betydelse för vanliga svenskars syn på naturen.”

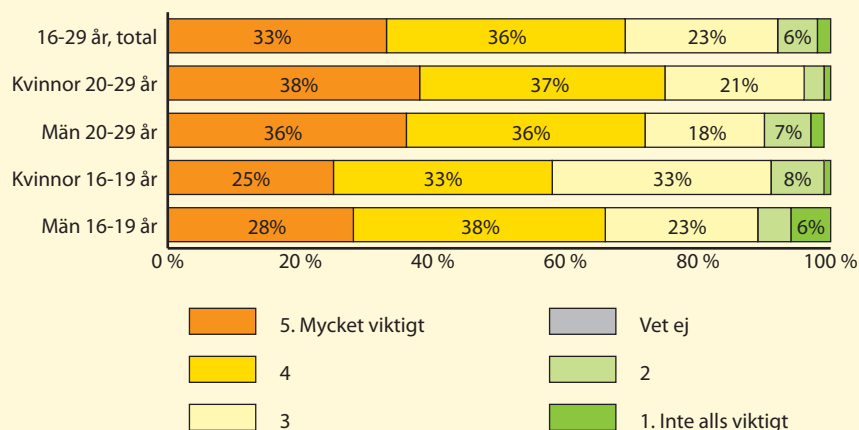
Figur 10: Ungdomars syn på Linnés betydelse. Endast de som bedömt sin egen kunnsighet (se figur 4) som 2–5 ombads svara. ”Carl von Linné har haft mycket stor betydelse för vanliga svenskars syn på naturen.”

5. Synen på naturvetenskaplig forskning

Åtta av tio bland allmänheten svarar att det är viktigt eller mycket viktigt att Sverige ligger långt framme när det gäller naturvetenskaplig forskning. De äldsta är de som i högst utsträckning anser det viktigt, medan de unga tycker det är något mindre viktigt. Av dem mellan 16 och 29 år är det knappt sju av tio som svarar viktigt eller mycket viktigt, jämfört med över åtta av tio som är över 60 år. Av de unga är det färre än fyra av tio som svarar ”mycket viktigt”, mot hela sex av tio i den äldsta gruppen. Män tycker, sett till snittet av allmänheten, i något högre utsträckning än kvinnor att Sveriges position inom naturvetenskaplig forskning är viktig, men könsskillnaderna är små.

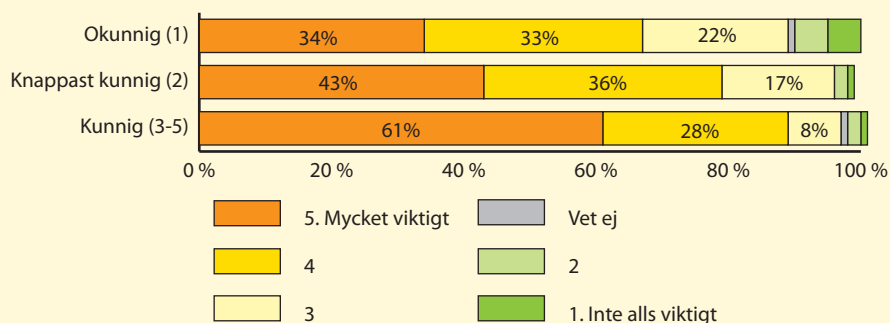

Figur 11: Allmänhetens syn på vikten av naturvetenskaplig forskning. ”Hur viktigt tycker du att det är att Sverige ligger långt framme när det gäller naturvetenskaplig forskning?” Gruppen 16–29 år baseras på ett utökad urval (715 intervjuer).

Figur 12: Ungdomars syn på vikten av naturvetenskaplig forskning. ”Hur viktigt tycker du att det är att Sverige ligger långt framme när det gäller naturvetenskaplig forskning?”

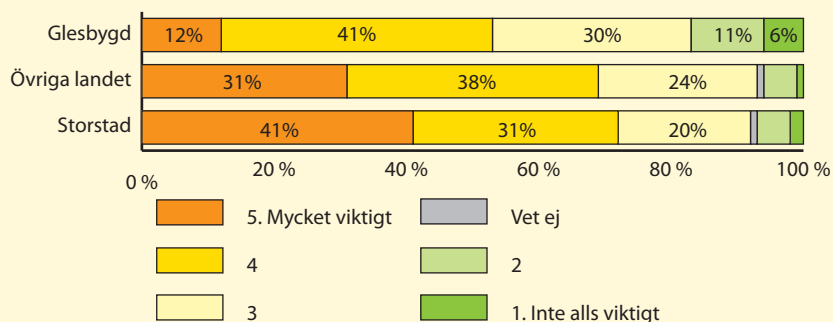
Av dem som bedömer sig som kunniga (rankar sin kunnighet mellan 3 och 5) är det nästan nio av tio som svarar viktigt eller ganska viktigt, medan färre än sju av tio av de som bedömde sig vara helt okunniga anser det lika viktigt. På samma sätt är det nästan nio av tio av de högutbildade som anser det viktigt eller mycket viktigt, men bara dryga sju av tio av de med endast grundskoleutbildning. Av de högutbildade är det bara 3 procent som tycker det är helt eller ganska oviktigt (1 eller 2 på skalan) jämfört med 8 procent av dem med grundskoleutbildning.

Figur 13: Allmänhetens syn på naturvetenskaplig forskning i förhållande till egenbedömd kunnighet (se figur 3). ”Hur viktigt tycker du att det är att Sverige ligger långt framme när det gäller naturvetenskaplig forskning?”

De som anser Linné har haft stor betydelse för kunskapsutveckling och vetenskap i världen samt för svenskaras syn på naturen tycker också ofta att det är viktigt att Sverige ligger långt framme inom naturvetenskaplig forskning. Nio av tio av dessa svarar viktigt eller mycket viktigt.

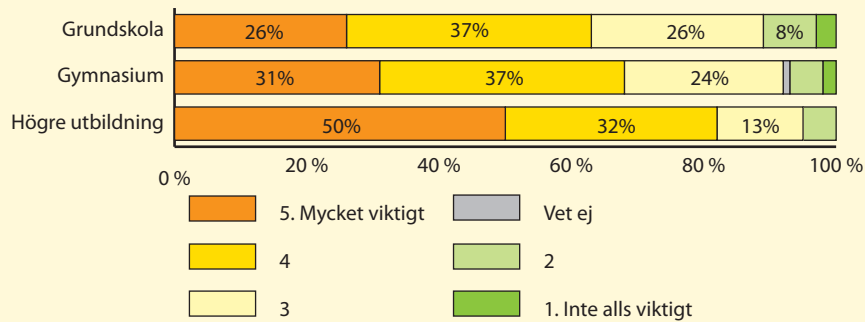
Bland ungdomarna anser de som bor i storstad (Stockholm, Göteborg och Malmö) oftare att det är viktigt, medan de i glesbygd oftare tycker att det är ganska eller helt oviktigt². Nästan tre fjärdedelar av storstadsungdomarna anser det vara viktigt eller mycket viktigt, jämfört med drygt hälften av dem i glesbygd. 17 procent av de senare anser det mindre viktigt, mot bara 7 procent av dem i storstäder.

Figur 14: Synen på naturvetenskaplig forskning bland ungdomar (16–29 år) på olika bostadsorter. ”Hur viktigt tycker du att det är att Sverige ligger långt framme när det gäller naturvetenskaplig forskning?”

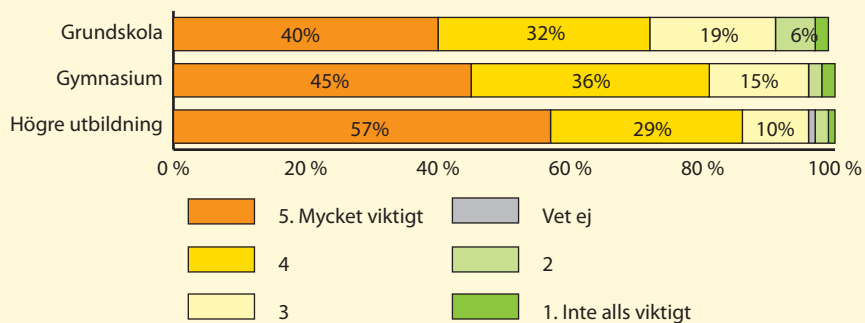
² Ortstyperna bygger på s.k. H-regioner. Som storstad räknas H1 och H2, som övriga landet H3 och H4, och som glesbygd H5 och H6. En utförlig beskrivning finns i SCB:s *MIS 2005:2, Geografien i statistiken – regionala indelningar i Sverige*, som kan hämtas från www.scb.se. Där finns även kartor med H-regionindelningen.

Detta mönster förklaras åtminstone till en del av utbildningsnivå. Att ha enbart grundskoleutbildning är vanligare i glesbygd, medan högre utbildning är vanligast i storstäderna. I figur 15 presenteras resultaten baserade på ungdomarnas utbildningsbakgrund.

Figur 15: Synen på naturvetenskaplig forskning bland ungdomar (16–29 år) med olika utbildningsnivå. ”Hur viktigt tycker du att det är att Sverige ligger långt framme när det gäller naturvetenskaplig forskning?”

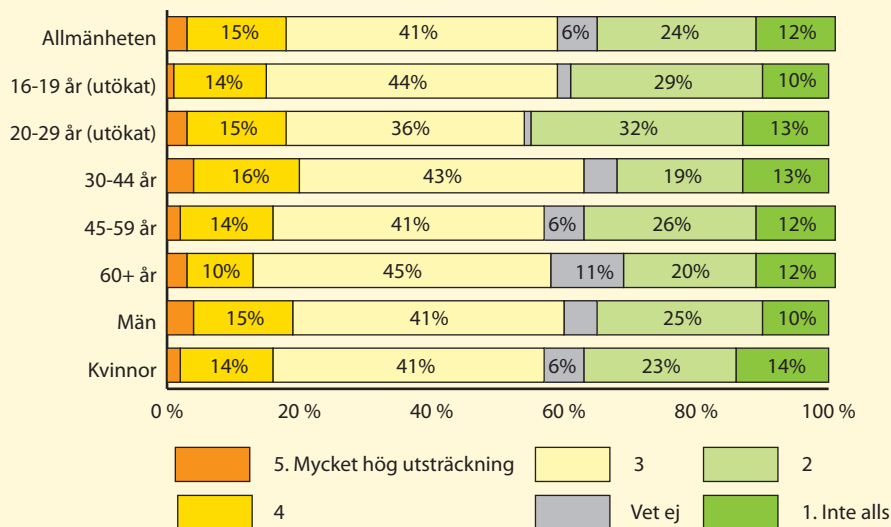
Samma mönster finns hos allmänheten som helhet, se figur 16. SACO-medlemmar och tjänstemän tycker ofta det är viktigt att Sverige ligger långt framme när det gäller naturvetenskaplig forskning. Däremot finns inte de geografiska skillnader vi såg bland ungdomarna (figur 14) hos allmänheten i stort.

Figur 16: Synen på naturvetenskaplig forskning bland allmänheten utifrån utbildningsnivå. ”Hur viktigt tycker du att det är att Sverige ligger långt framme när det gäller naturvetenskaplig forskning?”

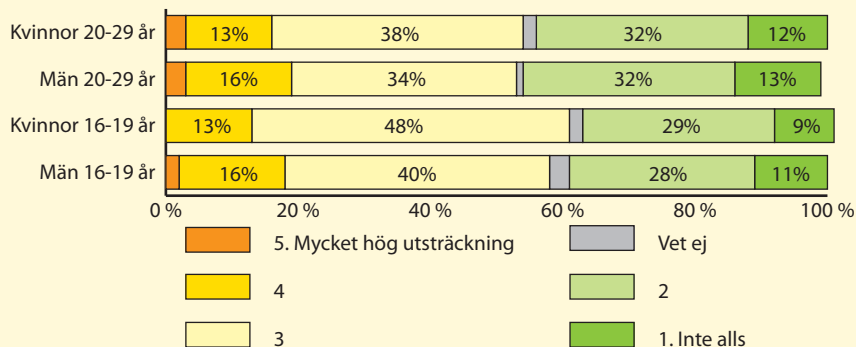
6. Skolans roll

Stimulerar den svenska skolan till forskning och vetenskap? Nästan fyra av tio anser inte det. De svarar 1 eller 2 på en skala från 1 till 5, där 1 betyder ”inte alls” och 5 betyder ”i mycket hög utsträckning”. De unga som nyligen lämnat skolan är allra mest negativa. Av dem mellan 20 och 29 år är det 45 procent som tycker att den inte alls eller nästan inte alls stimulerar till forskning och vetenskap. Skillnaderna mellan grupper är i övrigt ganska små, men kvinnor verkar i snitt vara något mer negativa än män.

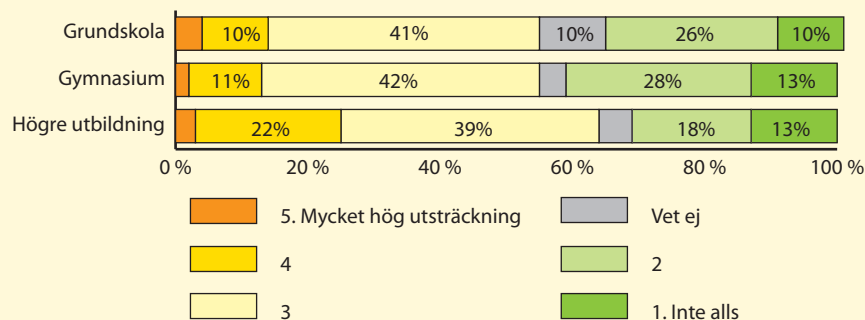
Figur 17: Allmänhetens syn på skolan. ”Tycker du att den svenska skolan stimulerar till forskning och vetenskap?” Grupperna 16–19 samt 20–29 år baseras på det utökade urvalet.

Bland ungdomarna verkar de som passerat 20 år ha blivit mer säkra på vad de tycker. De är både mer negativa och mer positiva, medan de yngsta i något högre grad väljer mittenalternativet, en trea, eller att svara ”vet ej”.

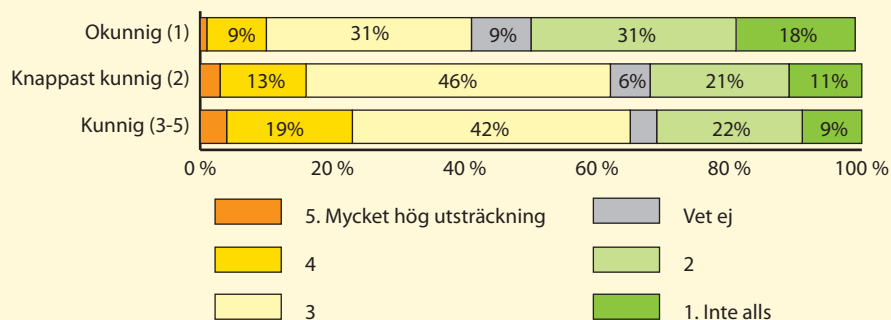
Figur 18: Ungdomars syn på skolan. ”Tycker du att den svenska skolan stimulerar till forskning och vetenskap?”

Det är de högt utbildade som är mest positiva till skolans insatser på det här området. En fjärdedel av dem med högre utbildning tycker att skolan i hög eller mycket hög utsträckning stimulerar till forskning och vetenskap, medan endast en sjundedel av dem med enbart grundskola eller gymnasium är lika positiva. Tre av tio med högre utbildning tycker inte alls eller nästan inte alls att skolan stimulerar till forskning och vetenskap, jämfört med fyra av tio av dem med gymnasieutbildning. Även bland ungdomarna är de med högre utbildning mest positiva, medan de med gymnasieutbildning är mest negativa.

Figur 19: Synen på skolan bland allmänheten, utifrån utbildningsnivå. ”Tycker du att den svenska skolan stimulerar till forskning och vetenskap?”

Mönstret är likartat när vi ser till egenbedömd kunnighet om Linné. De som svarat att de är helt okunniga om Linné och hans arbete är mycket negativa till hur skolan stimulerar till forskning och vetenskap. Hälften av dem tycker att den inte alls eller nästan inte alls gör det. Av dem som ser sig som ganska kunniga (rankar sin kunnighet som 3–5) är det bara tre av tio som är lika negativa.

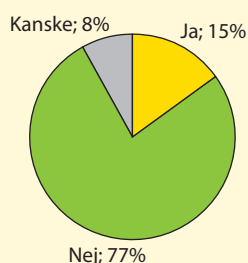

Figur 20: Allmänhetens syn på skolan, beroende på egenbedömd kunnighet om Linné (se figur 3). ”Tycker du att den svenska skolan stimulerar till forskning och vetenskap?”

7. Att själv bli forskare

Kan de unga tänka sig en framtid som forskare? Vi frågade dem mellan 16 och 29 år om de själva skulle vilja arbeta som forskare inom naturvetenskap i framtiden. Drygt en av sju, 15 procent, säger sig vilja det, se figur 21.

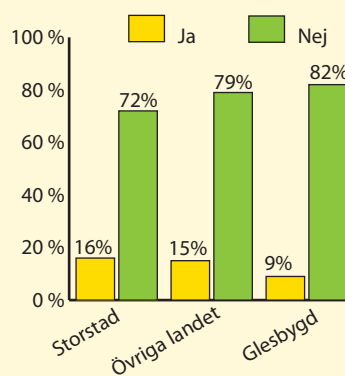
Andelen är i stort sett densamma som de 14 procent som i SACO/Ungdomsbarometerns nyligen publicerade attitydundersökning svarade att de kunde tänka sig att bli forskare³. Studien baseras på en webbenkät och frågan löd: "Vilket/vilka yrken kan du tänka dig att arbeta med?" Cirka 30 alternativ fanns att markera, och inget område specificerades där för alternativet "forskare".

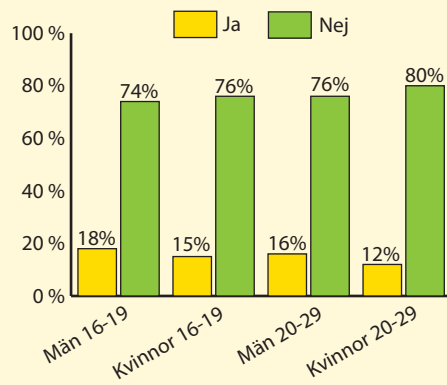
Figur 21: Ungdomar 16–29 år om att själva bli forskare. "Skulle du vilja arbeta som forskare inom naturvetenskap i framtiden?"

Det är vanligare att vilja bli naturvetenskaplig forskare bland dem som bor i stad eller storstad, än bland glesbygdungdomarna där färre än en av tio svarar ja, se figur 22. De yngsta männen, mellan 16 och 19 år, är något mer sugna på att själva forska inom naturvetenskap – 18 procent av dem svarar ja, se figur 23. Av de unga kvinnorna mellan 20 och 29 år är det bara 12 procent.

Figur 22: Ungdomar 16–29 år på olika typer av bostadsort om att själva bli forskare. "Skulle du vilja arbeta som forskare inom naturvetenskap i framtiden?"

³ Dagens unga – framtidens akademiker, SACO 2006. Webbenkät besvarad av 7 416 personer, 15–24 år.

Figur 23: Ungdomar 16–29 år om att själva bli forskare. ”Skulle du vilja arbeta som forskare inom naturvetenskap i framtiden?”

8. Slutsatser – Vilka är utmaningarna för Linné 2007?

Från de presenterade resultaten framgår att en av utmaningarna för Linné 2007 är att öka allmänhetens – särskilt de ungas – kunskaper om Carl von Linné. Det gäller dels att placera honom i rätt århundrade, men kanske framför allt att medvetandegöra människor om vad Linné gjorde – att bredda den gängse bilden av honom som botanikens fader. Mycket få anser sig vara kunniga om Linné och hans arbete. Äldre rankar den egna kunnigheten högre än yngre, medan så många som var tredje mellan 16 och 29 år säger sig vara helt okunnig.

I linje med den lägre kunnigheten bedömer också de unga i lägre grad att Linné haft stor betydelse för kunskapsutveckling i världen såväl som för svenskars syn på naturen. Ungdomar anser också i betydligt lägre utsträckning än andra att det är viktigt att Sverige ligger långt framme när det gäller naturvetenskaplig forskning. Kunnighet och utbildningsnivå vet vi sedan tidigare hänger samman med attityder till forskning och vetenskap, och det syns även i denna undersökning. Så är det exempelvis framför allt de högutbildade som anser det vara viktigt för Sverige att ligga långt framme inom naturvetenskaplig forskning. I VAs undersökningar syns också tydliga kopplingar mellan utbildning och till exempel förtroende för forskare liksom vilja att satsa statliga medel på forskning⁴.

Totalt anser fyra av tio inte att skolan stimulerar till forskning och vetenskap. Utbildningsnivån har en tydlig inverkan även här. De högutbildade är mer positiva till skolan i detta avseende. Mest negativa är de ungdomar som nyligen lämnat skolan och är i början av sin yrkeskarriär, dvs. de mellan 20 och 29 år. Drygt en av sju ungdomar skulle själva vilja bli forskare i framtiden. Det är främst storstadsungdomarna som ser forskning som en intressant framtidsmöjlighet. Här finns den andra stora utmaningen, nämligen att hjälpa och stödja skolan – även utanför storstäderna – i att uppmuntra och stimulera eleverna till att utveckla sin nyfikenhet och vilja att söka mer kunskap!

⁴ Se t.ex. VA-rapport 2006:6

Bilaga 1 – de svarande

Frågorna ställdes till ett riksrepresentativt urval av allmänheten, totalt 1 003 personer, 16 år och äldre. För att säkrare kunna urskilja skillnader mellan olika grupper av ungdomar gjordes dessutom ett utökad urval av unga mellan 16 och 29 år. Totalt intervjuades 715 ungdomar i denna åldersgrupp.

Allmänheten, riksrepresentativt urval:

- Totalt 1 003 personer 16 år och äldre
- 51 procent män, 49 procent kvinnor
- 24 procent har grundskoleutbildning
- 43 procent har gymnasieutbildning
- 33 procent har högre utbildning

Ungdomar:

- 257 personer mellan 16 och 19 år
- 458 personer mellan 20 och 29 år
- 51 procent män, 49 procent kvinnor
- 29 procent har grundskoleutbildning
- 51 procent har gymnasieutbildning
- 19 procent har högre utbildning

Bilaga 2 – frågorna

Frågorna ställdes till alla, om inget annat anges vid respektive fråga.

1. Nästa år, 2007, firas att det är ett jämnt antal hundra år sedan Carl von Linné föddes. Vet du hur många? Är det... ?

- 200 år sedan
- 300 år sedan
- 400 år sedan
- 500 år sedan
- Vet ej

2. Hur kunnig anser du dig vara om Carl von Linné och hans arbete?

Svara på en skala mellan 1 och 5 där 1 betyder helt okunnig och 5 betyder mycket kunnig.

Till de som svarat 2, 3, 4, 5 (dvs. har någon kunnsighet)

3. Kan du säga inom vilket eller vilka av följande områden som Carl von Linné verkade?

- Botanik, dvs. läran om växterna
- Fysik, dvs. studiet av materiens beståndsdelar och naturlagarna
- Medicin, dvs. studiet av människors sjukdomar och hälsa
- Genetik, dvs. studiet av hur egenskaper går i arv
- Zoologi, dvs. läran om djurriket

Till de som svarat 2, 3, 4, 5 (dvs. har någon kunnsighet)

4. Jag kommer nu att läsa upp några påståenden. Kan du säga om du instämmer helt, instämmer till stor del, instämmer något eller inte alls instämmer?

- a) Carl von Linné har haft mycket stor betydelse för kunskapsutveckling, forskning och vetenskap i världen.
- b) Carl von Linné har haft mycket stor betydelse för vanliga svenskars syn på naturen.
 - Instämmer helt
 - Instämmer till stor del
 - Instämmer något
 - Instämmer inte alls
 - Vet ej

5. Tycker du att den svenska skolan stimulerar till forskning och vetenskap? Svara på en skala från 1 till 5 där 1 betyder inte alls, och 5 betyder i mycket hög utsträckning.

6. Hur viktigt tycker du att det är att Sverige ligger långt framme när det gäller naturvetenskaplig forskning? Svara på en skala från 1 till 5, där 1 betyder inte alls och 5 mycket viktigt.

Endast till ungdomar (16–29 år)

7. Skulle du vilja arbeta som forskare inom naturvetenskap i framtiden?

- Ja
- Nej
- Kanske
- Vet ej

VA-Rapporter

- 2002:1 Vad tycker folk i andra länder?
- 2002:2 Allmänhetens syn på vetenskap
- 2002:3 Forskares syn på samtal med allmänheten
- 2002:4 Ungas syn på vetenskap

- 2003:1 Vetenskapen i Samhället
 - resultat från SOM-undersökningen 2002
- 2003:2 VA-studier under luppen:
Synen på vetenskap 2002
 - en analys
- 2003:3 Allmänhetens syn på Vetenskap 2003
- 2003:4 Forskares syn på Vetenskap och Allmänhet
 - intervjuundersökning 2003
- 2003:5 Forskares syn på samtal med Allmänheten
 - en fokusgruppsstudie
 - Delrapport

- 2004:1 Vetenskapen i Samhället
 - resultat från SOM-undersökningen 2003
- 2004:2 Lärares inställning till vetenskap och forskningsbaserad kunskap
 - en översikt av några svenska forskningsrapporter
 - några goda exempel på mötesplatser
- 2004:3 Allmänhetens syn på Vetenskap 2004
- 2004:4 Lärares syn på Vetenskap
 - intervjuundersökning 2004
- 2004:5 Forskares syn på samtal med Allmänheten
 - en fokusgruppsstudie
 - Slutrapport
- 2004:6 Vad tycker folk i andra länder 2004?
 - analys 2004 av några utländska opinionsundersökningar

- 2005:1 Vetenskapen i Samhället
 - resultat från SOM-undersökningen 2004
- 2005:2 Lärare om företagsamhet
- 2005:3 Eurobarometrar om Vetenskap 2005
- 2005:4 Allmänhetens syn på Vetenskap 2005
- 2005:5 Vetenskap i Press
 - en innehållsanalys
- 2005:6 Journalisters syn på Vetenskap

- 2006:1 Vetenskapen i Samhället
 - resultat från SOM-undersökningen 2005
- 2006:2 Politikers syn på Vetenskap
- 2006:3 Vetenskap i Politisk Press
 - en innehållsanalys
- 2006:4 Kunskapsbiten, 18 röster om relationen forskare – politiker
- 2006:5 Politik och Vetenskap – VAs politikerstudie i korthet
- 2006:6 Allmänhetens syn på Vetenskap 2006
- 2006:7 Stockholmspolitikernas syn på Vetenskap
- 2006:8 Politik och Vetenskap – en litteraturstudie
- 2006:9 Allmänheten om Carl von Linné 2006

Föreningen Vetenskap & Allmänhet, VA, vill främja dialog, öppenhet och förståelse mellan allmänhet och forskare. VA vill inspirera till samtal om forskning och skapa nya mötesplatser på oväntade arenor kring engagerande frågor. Alla skall kunna möta forskare för att utbyta idéer och bättre förstå forskningens resultat, arbetet för att nå dit och vetenskapens roll i samhället.

Föreningens mål är att

- öka kontakterna och utbytet av idéer mellan allmänhet och forskare
- öka allmänhetens kunskap om forskningens metoder och resultat
- utveckla forskarnas lyhördhet och förståelse för allmänhetens frågor om och oro för forskning
- bygga regionala, nationella och internationella nätverk för erfarenhetsutbyte och möten.

Verksamheten inriktas mot tre områden:

- **Kunskapsbyggande** om gränsytan mellan allmänhet och vetenskap genom opinionsundersökningar och studier om vad allmänheten, ungdomar och särskilda grupper anser om forskning och hur forskare ser på dialog med allmänheten
- **Samtal mellan forskare** och allmänhet; att katalysera eller i egen regi prova okonventionella former, arenor och teman
- **Erfarenhetsförmedling** av metoder, former och teman för samtal och spridning av kunskaper från studierna

Vetenskap & Allmänhet, VA bildades 2002 och har under de första verksamhetsåren genomfört ett antal studier och undersökningar, provat annorlunda samtalsformer och olika metoder för erfarenhetsförmedling, framför allt via Internet. Resultaten presenteras på föreningens webbplats: www.v-a.se.